PALLEROISILLE ILOKSI.

SATUJA JA RUNOJA.

KIRJOITTI

ALLI NISSINEN.

PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM.

HELSINGISSÄ.
HUFVUDSTADSBLADET'in UUSI KIRJAPAINO
1897.

Sisältö:

Siv.

1. Koululasten laulu . . . . 1.
2. Tuiskujen tonttu . . . . 5.
3. Veljekset . . . . 9.
4. Sorsan poika . . . . 11.
5. Kalmistossa . . . . 14.
6. Laiskuri Matti . . . . 17.
7. Viisas kananpoika . . . . 23.
8. Kärpäsen syy . . . . 25.
9. Hiiri ja kissa . . . . 27.
10. Satujen saari . . . . 29.
    1. Sanantuoja . . . . 29.
    2. Johannes tonttujen luona . . . . 31.
    3. Johannes Satujen saarella . . . . 36.
11. Nelivuotias Erkki . . . . 43.
12. Harmo . . . . 44.
12. Mylly ja lapset . . . . 48.
14. Kaksi laulajaa . . . . 49.
15. Leijona ja kettu . . . . 54.
16. Arvoituksia . . . . 56.
17. Heheijaa! . . . . 57.
18. Kotirannassa . . . . 58.
19. Leikkilaulu . . . . 63.

Koululasten laulu.

(Nuotti: Talvi on jo laannut raivoomasta).

Nyt on syksy, omenoita puissa,
Kentät puolukoita punanaan!
Lapset leikkien ja hymysuissa
Puista käyvät omenoita puistamaan.
Hei, kun hauska onpi syksysäällä!
Puolukoit' on kentät punanaan,
Karpaloita soilla hohtavia!
Veikot, siskot, käymme poimimaan!

Kellastuu jo lehdet metsiemme,
Järven aalto kuohuu vaahtopäin,
Pois jo poistuu laululintusemme
Kau'as lämpömaihin etelään.
Punaposkin me vaan tänne jäämme,
Syksyn tuulet meit' ei peljätä,
Jättää emme tahdo ystäväämme
Suomea — ja Suomen kevättä.

Tiedossamme kyllin onpi meillä
Talvi tuima kovin tuiskuineen.
Mutt' on lämpöisimmät takit meillä,
Ne on äiti tehnyt lapsilleen.
Takki päälle joutuun, nokkelasti,
Kintahatpa myöskin tänne näin!
Sukset, kelkat esiin rivakasti!
Sitten, sitten — kinoksihin päin!

Nytpä kelkka lentää linnun lailla,
Suksi kiitää niinkuin venonen,
Luistin liukuu jäillä kirkkahailla,
Lumi välkkyileepi valkoinen.
Veikot, siskot, hauskaa onpi meillä
Mailla lumen, armaan pohjolan;
Valkolumi välkkyileepi teillä,
Se on kuva mielen puhtahan.

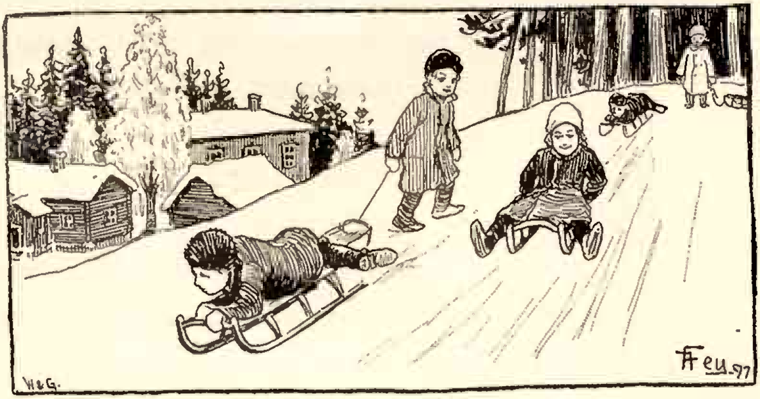

Kunhan kevät saapuu pohjolahan,
Veikot, siskot, silloin riemuitaan!
Kentät kunhan käyvät kukkimahan,
Linnut saapuu puihin laulamaan.
Silloin, siskot, Luojaa kiittäkäämme,
Että saimme maan niin armahan.
Suomehemme lujaan liittykäämme,
Se on meille lahja Jumalan.

Tuiskujen-Tonttu.

Metsän varjossa, sammaleisen kiven kupeessa on Tuiskujen-Tontulla majansa. Siellä hän makaa koko kesän pehmeällä vuoteellaan, jonka hän on kalliopaadelle omin käsin tehnyt. Lapset kulkevat usein marjamatkoillaan hänen majansa ohitse, vieläpä poimivat marjojakin aivan Tuiskujen-Tontun majan ovelta, mutta ovea eivät he huomaa.

Suuri kuusi laskee varjonsa majan yli ja lehto tekee koko ympäristön hämäräksi. Sen vuoksi ei tässä paikassa menestykään muut marjat kuin mustikat. Mutta vaikka lapset riipivät mustikoita puiden varjossa ja pitävät iloista puhetta majan ympärillä, nukkuu Tuiskujen-Tonttu tietämättä tästä mitään.

Ainoa, mikä hänen voipi herättää, on vihainen härkä, joka sattuu mylvien saapumaan kiven luo kuusen siimeksessä ja rupeaa sarviaan kiveen koettamaan, tahi kettu, joka pakenee vaaraa ja vahingossa juoksee tontun majaan.

Jos tällaista sattuu, niin suuttuu Tuiskujen-Tonttu. Hän päättää muuttaa kesän talveksi, maksoi mitä maksoi. Hän puhaltaa pilven taivaalle ja yks' kaks' rupeaa maanviljelijän vihannalle viljapellolle satamaan suuria rakeita. Tou'ot menevät lakoon ja maanviljelijä katselee niitä huolissaan. Mutta lapset poimivat lumirakeita nurmikolta ja maistelevat niitä virkistyäkseen kesän helteessä.

Kun pilvi on seudun yli kulkenut, lähtee tonttu kävelylle majastaan, nähdäkseen, onko jo talvi. Mutta kun hän pääsee metsän siimeksestä ja tulee aukealle aholle, paistaa aurinko siellä niin lämpimästi ja kirkkaasti, että hän raukenee, tyyntyy, unohtaa asiansa, mitä varten hän aholle saapui, ja palajaa nopeasti majaansa takaisin.

Heti sinne tultuaan heittäytyy hän levolle ja nukkuu sikeästi siihen asti, kunnes syksyn pakkanen kiven kupeeseen kolistaa häntä herättääkseen.

Silloin onkin Tuiskujen-Tonttu jo kylliksi levännyt. Hämärä ilma miellyttää häntä ja hän lähtee liikkeelle. Hän kulkee seudut ristiin rastiin. Hän puhaltaa aluksi pilven sinne toisen tänne ja heittelee hiukan lunta lasten huviksi.

Mutta jonkun ajan kuluttua nostaa hän aika myräkän. Hän kapuaa Maanselän harjanteelle ja puhaltaa sieltä itäiset tuulet ja niiden mukana runsaasti lunta, joka peittää kaikki paikat valkoiseen vaippaan. Ja kun pahin pyry-ilma riehuu, marssii tonttu iloisena ympäri miettien mielessään sitä, miten puhtaalta maa silloin näyttää, kun tuisku taukoo.

Mutta tyyni ilma ei häntä koskaan miellytä. Missä hän vaan liikkuu, siellä pyörii lumi kiehkuroissa hangen pinnalla tahi juoksee vinhasti eteenpäin ikäänkuin paeten. Ja missä hän enemmän aikaa viivähtää, siellä peittävät pilvet taivaan ja lumi lankeaa maahan tiheänä tuiskuna.

Veljekset.

Hei, kuinka on hauska mellastaa,
Kun lunta on kaikkialla!
On pehmyttä lunta, valkeaa,
Mi leijuvi ilman alla.

Hei, kuinka on hauska mellastaa
Ja pyöriä kuperkeikkaa,
Näin heitellä lunta hohtavaa,
Näin ohjata pikku veikkaa.

„Kas, kelkka luikuvi, luikuu pois!"
Oi, veikko, ellös sä pelkää!
Jos mäki jyrkempi vielä ois,
Vaikk' mentäis Salpausselkää,

En sua jättäisi kuitenkaan,
En vaarahan mennä sallis!
Hei, kelkka, lentäös vinhaan vaan!
Ei pelkoa, veikko kallis!

Sorsan poika.

Hän oli nyt orpo. Äiti oli eilen illanhämärässä ammuttu tuossa rannan tuuheassa ruohikossa, jossa he olivat yhdessä viettäneet kesän ihanat päivät. Hän tunsi jokaisen kiven, jokaisen pensaan, ruohon ja lumpeen tällä rannikolla. Kaikissa kivien koloissa ja ruohokon aukoissa oli äiti leikkinyt hänen kanssaan. Hän muisti, miten äiti oli suo-

rinut hänen höyheniään ja houkutellut häntä rannikolta kauemmas ruohikkoon, silloin, kun hän vielä oli hyvin pieni. Äiti oli opettanut hänelle monta temppua ja ollut hänelle aina niin hyvä. Tätä hän nyt kaiholla muisteli istuessaan rannalla kiven kolossa aamun valjetessa.

Tämä yö oli ollut kauhea. Nukahtaessa oli heti kaikunut korvissa pyssyjen pauke ja koirien haukunta. Mutta kun hän oli avannut silmänsä, oli kaikki ollut pimeää ja hiljaista, niin hiljaista ja tyhjää . . . Hän oli painautunut jälleen piiloon, miettien äidin viimeisiä sanoja: „Pakene tiheään kaislikkoon ja mene veden alle!“ Hän oli paennut, kuten äiti käski ja ollut veden alla, niin että yritti tukehtua. Sitte oli hän jälleen uinut sinne, minne äiti jäi, etsinyt kaislikosta ja rannalta, lumpeikosta ja veden alta. Mutta äitiä ei ollut näkynyt. Kaunis kaislikko oli rumaksi ruhjottu ja kaukaa oli kuulunut airojen kolketta. Kaikki oli tapahtunut kuin unessa.

Näin oli yö kulunut. Nyt oli aamu. Aurinko kultasi aallot ja tuuli alkoi hiljaa liikkua veden kalvolla. Mieli oli niin apea. Ei tiennyt mitä tehdä. Jäädäkö tänne, vai lähteäkö pois?

Hän heittäysi kiveltä mereen, ui vanhoja teitä, joita oli joka päivä äidin kanssa uinut, meni aina ruohokon ulkoreunaan ja katseli ulapalle . . . Tuonnepäin noin olivat ne äidin vieneet . . .

Ja hän lähti uimaan samaan suuntaan yli aavan meren selän. Etäällä taivaan rannalla sinersi outo maa kapeana kaistaleena. Aallot loiskivat viileinä siipiä vastaan ja korvissa kaikuivat äidin viimeiset sanat: „Pakene tiheään kaislikkoon ja mene veden alle!“

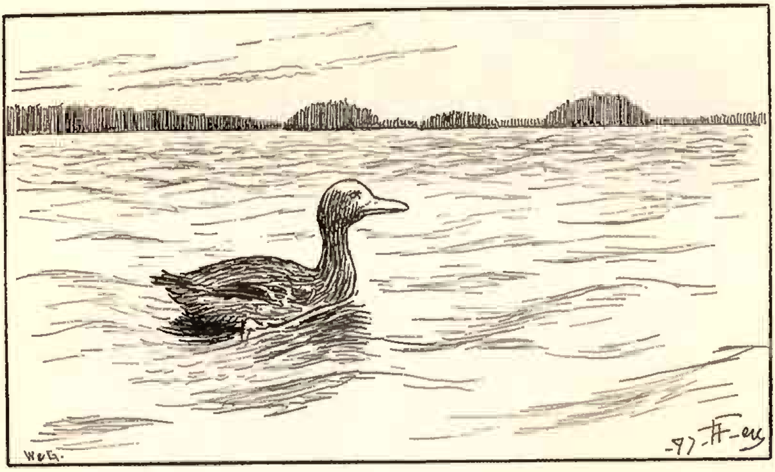

Kalmistossa.

Ilta jo joutuu ja aurinko laskee,
Hiljaus kirkon seudulla on,
Kalmiston kummuilla kukkaset nuokkuu...
Ken tuossa kulkevi kalmistohon?

Pienonen tyttönen, kalpea poski,
Kumpuja kulkevi, etsien käy,
Kukkia katsoo ja katsovi puita,
Etsii ja etsii, ei löytävän näy ...

Yksi on kumpu, min orvokit peittää,
Sinne kulkevi tyttösen tie,
Polville laskevi, sanoja lausuu;
Mikähän pienosen asia lie?

„Kuulkaa Ainia, orvokit pienet,
Rakkaalle äidille kertokaa:

Aini jo sukkaa kutoa taitaa,
Nimensä taululle kirjoittaa.

Kukkaset kuulkaa, orvokit pienet,
Tervehdys äidille viekäätte, oi!
Kertokaatte, ett' Aininsa täällä
Äitiä muistaa ja hyvin voi.

Laiskuri Matti.

Pikku Matti oli aika laiskuri. Hänellä ei ollut halua mihinkään. Onkiminen oli hänestä ikävää, marjanpoimiminen surkean ikävää ja leikkiminen kurjan ikävää. Hän loikoi ja haukoitteli, haukoitteli ja loikoi aamusta iltaan ja illasta aamuun. Hän juonitteli ja valitteli ikävyyttään isälle ja ädille ja kaikille ihmisille, jotka sattuivat hänen lähelleen tulemaan. Isä ja äiti neuvoivat ja kehoittivat, tuttavat koettivat huvittaa häntä minkä voivat, mutta turhaan. Matista oli yhäkin

kaikki yhtä ikävää. Hän selaili kirjojaan ja lueskeli niitä hiukan, haukoitteli taas ja vaipui laiskuuteen.

Vihdoin hylkäsivät kaikki Matin. Isä ja äiti eivät enää jaksaneet hänen kanssaan jankata ja kaikki tuttavat rupesivat halveksimaan Mattia, josta oli tullut niin juonikko ja joutava pojanvetelys.

Kun Matti tämän huomasi, alkoi hän valitella ja voivottaa: „Kukapa minusta huolisi, kukapa minusta välittäisi, ohhoo!" Ja hän meni juonissaan metsään, jossa ei ollut pitkiin aikoihin käynyt, ja istui sinne mättäälle. Hän oli niin suutuksissaan ja pahoillaan ja mutisi: „Kukapa minusta välittäisi, vaikka kuolisin täällä metsässä nälkään". Mutta mustikat, jotka tämän kuulivat, katselivat hymyillen toisiinsa, ja mansikan punaiset posket lensivät vielä punaisemmiksi, kun hän lausui vieressään kasvavalle lillukka-tertulle: „Tuollainen pojan-nallikka! Kehtaa puhua nälästä meidän läsnä-ollessamme!" Ja pihlaja, joka hänkin oli olevinaan kopea marjojensa puolesta, puisti tuuheata lakkaansa, levitteli vielä raakulaisia terttujansa ja sanoi: „Ikäänkuin ei täällä olisi marjoja joka taholla!"

Lehtokerttu istui puun oksalla kallella päin ja katseli Mattia. Ja orava männyn latvassa karisti käpyjä Matin vierelle ja kähisi: „Mitä hän tarkoittaa? Mitä hän tarkoittaa?"

Matti alkoi itkeä. Mutta muurahaiset, jotka olivat ahkerassa työssä näin kauniilla ilmalla, eivätkä voineet käsittää, että kellään olisi syytä itkeä tällaisessa metsässä, jossa oli havunneulaisia kylliksi, kiipesivät Matin polville kysyäkseen häneltä, miksi ihmeellä hän itki?

Mutta Matti töykkäsi sormellaan muurahaiset maahan ja valitti: „Eikä kukaan tule minua edes hoitamaan".

Silloinpa sattui harakka tulemaan pojilleen ruokaa etsimään. Hän naureskeli huvikseen metsässä hypellessään, eikä edes huo-

mannut Mattia. Mutta Matti luuli harakan nauravan hänelle. Hän suuttui, sieppasi maasta puupalikan ja heitti sillä harakkaa. Palikka sattui ja harakka kaatui pyörtyneenä maahan. Matti hyppäsi ylös, juoksi harakan luo ja otti sen syliinsä. Verta tirskui harakan nokasta, sillä palikka oli sattunut juuri nokkaan. Mutta harakka oli vielä hengissä. Matti puristi harakkaa kainaloonsa ja juoksi kotiin.

„Äiti, äiti!" Hengästyneenä pysähtyi Matti ja laski verisen harakan äidin syliin. Harakka oikoi siipiään ja aukoi suutansa ja äiti painoi harakan verisen pään pesuvatiin ja huuhteli sen puhtaaksi.

„Mistä sinä, Matti, sen sait?"

„Metsästä. Se nauroi minulle!"

„Nauroi? Kuinka se olisi voinut nauraa tuollaisella suulla, vai oletko sinä ehkä ...?"

„Olen, äiti", sanoi Matti ja kätki päänsä äidin hameeseen, painautuen siihen itkemään.

„Tämä vielä lisäksi! Matti parka! Voi, hyvä Jumala, mitähän sinustakin vielä tulee!" lausui äiti ja kyynelet vierivät hänen surullisille poskilleen.

Äidin huolellisella hoidolla parani harakka niin nopeasti, että se jo seuraavana päivänä voi hiukan syödä ja kahden päivän kuluttua rupesi pyrkimään vapauteensa.

„Ehkä se on äiti, jonka on ikävä pieniä lapsiansa", sanoi isä. „Päästäkäämme hänet metsään. Uskon varmasti, että hän nyt jo voi parantua ilman ihmisten hoitoa."

Ja niin päätettiin päästää harakka vapauteensa. Hänet vietiin ensin tuvan porstuaan koetteeksi, että saataisiin nähdä, olisiko hänellä halua metsään. Kun äiti piti häntä sylissään, näytti hän hyvin alakuloiselta, mutta kun äiti laski hänet käsistään, lensi hän iloisesti ja nopeasti metsään.

„Luulenpa olleeni oikeassa. Hän oli varmaankin äitiraukka, joka on näin monta päivää saanut olla poissa lastensa luota, syyttömästi vankeudessa,“ sanoi isä ja katsahti Mattiin.

Isä ja äiti menivät huoneeseen, mutta Matti jäi portaille. Hänestä tuntui niin tyhjältä, kun harakka oli poissa. Sen äärossä

oli hän istunut nämä kaksi päivää ja tarjoillut sille ruokia, joita äiti oli antanut, ja hoidellut sitä muutenkin. Mitä hän nyt tekisi, kun harakka oli poissa?

Hän läksi metsään, katsomaan paikkaa, jossa hän oli harakkaa loukannut. Hän näki puupalikan ja sen vierellä — maan, joka oli aivan punaisenaan mansikoita. Hän juoksi kotiin hakemaan marja-astiaa. Kotimatkalla näki hän metsän mustanaan mustikoita. Niitä ei hän ollut lainkaan ennen huomannut. Hän rupesi poimimaan mansikoita ja pensaassa hänen vierellään lauloi lehtokerttu hänelle iloista ja raikasta lauluaan. Metsä oli niin kaunis ja taivas niin sininen.

Punaposkisena ja otsa hiessä saapui Matti kotiin. Hän vei marjatuokkosensa äidin syliin. „Äiti, äiti, metsä tuolla on aivan täynnä marjoja, vaikka en ole niitä ennen huomannut. Tässä saat ensimäiset. Katso, miten ne ovat kauniit!"

Äiti hyväili poikaansa — ja äidin aina surullisilla kasvoilla välähti valoisa hymy.

„Kuinka nämä löysit, lapseni?" sanoi hän.

„Ne olivat . . . äiti . . . ne olivat siinä paikassa, jossa harakkata löin" . . .

Mutta äidin surulliset katseet muuttuivat päivä päivältä iloisemmiksi. Matista rupesi kaikki tuntumaan niin hauskalta kodissa ja metsässä, rannalla ja kallioilla, ettei hän mitenkään tahtonut ehtiä tehdä kaikkea, mitä hänellä oli tehtävää.

Eräänä päivänä, kun Matti poimi pähkinöitä äidille suureen koppaan, istui kaksi harakkaa lähellä olevan männyn latvassa.

„Äiti, tuoko oli se poika, joka sinua silloin löi?" kysyi toinen niistä.

„Tuo. Mutta minä olen antanut sen jo hänelle anteeksi!“ vastasi toinen.

Ja harakat lensivät kauemmas metsään pähkinäpuun ylitse. Matti kuuli niiden siipien suhinan ja näki niiden höyhenien välkkeen kirkkaassa syys-ilmassa.

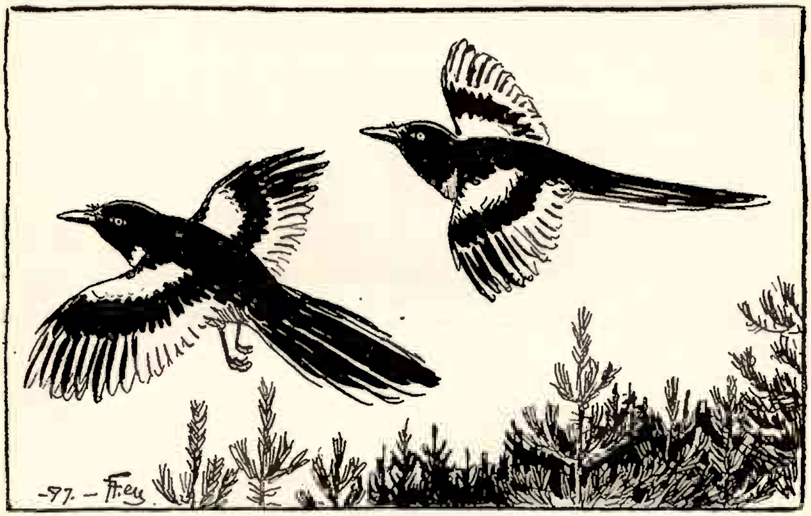

Viisas kananpoika.

Kissa istui
kiukahalla,
Kananpoika penkin alla.
Kysyi kissa kiukahalta
Poikaselta penkin alta:

„Missä onpi äitisesi?“
— Äitiseni tappoi vesi. —
„Missäs isä onpi sulta?“
— Senkin peitti musta multa. —

„Onko siskot näillä mailla?“
— Mailla ovat vierahailla. —
„Veljet ehkä kotosalla?“
— Koti mull' on kaikkialla. —

„Tullos tänne pankolleni,
Tääll' on mulla poikaseni;
Lämmin tääll' on ollaksesi,
Hyvä toimeentullaksesi.“

— Kiitos, kissa kiukahalla!
— Koti mull' on kaikkialla;
— Mutt' ei pankko paikka mulle,
— Se on, veli, yksin sulle!

Kärpäsen syy.

Pieni hiiri oli laihoine lapsineen kerran sattunut pääsemään kissan maitokupille. Ensin olivat he aikoneet siitä vaan hiukkasen maistella, mutta kun maito oli ollut niin lienteätä ja makoisata, oli sitä vaikea jättää syömättä ja niin se oli tullut loppuun syödyksi.

Nopeasti oli hiiri-äiti lapsineen puikkinut sitte sillan alle, ettei herättäisi enempää huomiota.

Vähän ajan perästä oli kissa tullut maitokupilleen. Hyvin hän oli hämmästynyt, kun oli nähnyt kupin tyhjänä. Mutta sitte oli hän lähtenyt astelemaan pois, sillä eipä siitä huolinut suurempaa melua nostaa, kun ei ollut nälkä vähääkään.

Mutta kärpänen, joka oli kadehtien katsellut hiirien aterioimista, ja joka muutoinkin on valmis juoruja kuljettamaan, oli juossut kissan jälkeen, hypännyt hänen korvansa lehdelle ja kertonut hiirien työn.

Kuultuaan asian, oli kissa julmistunut ja hyökännyt karvat pystyssä kiven kolosta sillan alle vaatimaan hiiriä tilille tästä väärinteosta.

Mutta kun eivät hiiret olleet voineet itseään mitenkään puolustaa, oli kissa ruvennut vaatimaan palkk'ota eli korvausta hänelle tulleesta vahingosta. Mutta mitäpä pienillä, köyhillä hiirillä olisi arvokasta kalua, joka kissalle, maitosuulle, kelpaisi? Hiiri-äiti oli tosin näytellyt kaikki tavarat, mutta kissa oli ne ylpeästi työntänyt syrjään.

Sitte olivat hiiret ruvenneet rukoilemaan armoa, mutta kissa oli tukkinut korvansa käpälillään, ettei rukousta kuulisi.

„Korvausta! Korvausta!“ oli kissa huutanut ja hiiret olivat olleet aivan neuvottomia hänen edessään.

Mutta vihdoin oli kissa hypännyt hiirien kimppuun ja syönyt ne suuhunsa.

Siitä päivästä asti pelkkäävät hiiret kissaa. Ja siitä päivästä asti vihaa kissa hiiriä, huudellen usein kävellessään: „Korvausta! Korvausta!“

Mutta kärpänen on kissan suosiossa ja saapi syödä kerman kissan maitokupin reunoilta. Siitä on kärpänen oppinut ihmistenkin ruoka-astioihin tunkeutumaan.

Hiiri ja kissa.

Hiirelle kissa lausui kerran:
„Sä toki tiennet tämän verran,
Ett' aina pieniä mä säästän
Ja heidät pian rauhaan päästän.“

„On rauha sulla huulillasi,
Mutt' verivaino hampaissasi —
Sä meitä petät kavalasti,“
Näin vastas hiiri viisahasti.

„Mutt' tule, koeta puhettani
Ja astu tässä rinnallani;
On maitokuppi tuolla mulla,
Saat sinne vieraakseni tulla."

„Jos hunajata sulla oisi,
Et mua sinne saada voisi."
Näin hiiri. Poies sitte juoksi
Pesähän isän, äidin luoksi.

„Hohoi!" nyt huokas kotikissa,
„En ollut ole kummemmissa,
Kun kaikki ruo'at kallistuvat
Ja hiiretkin jo — viisastuvat!"

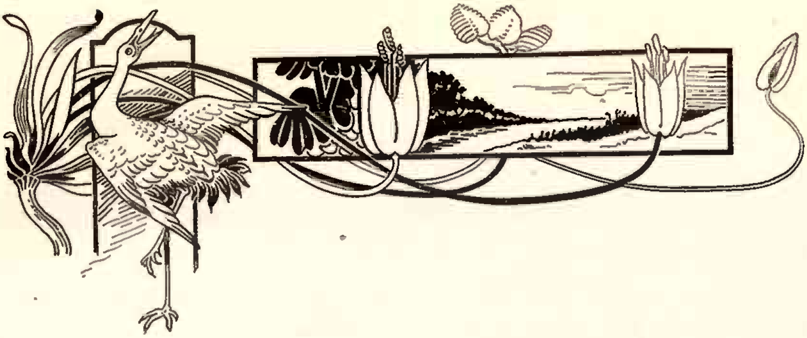

Satujen saari.

I. Sanantuoja.

Kerran kukkia kentällä poimi Johannes, kukkia poimi ja seppeleks' solmisi niitä. Lintuset ilmassa lauluja lauleli yllä, allapa nurmen nuokkuva kenttä se huojui, huojusi kenttä ja kukkansa keinua antoi, keinua, niinkuni keinuvi aalloilla ulpu. Aurinko loistaen lämmitti maan sekä ilman, leudoin siivin lenteli haltija lämmön etelän mailta ja pohjolan perille ohjas, ohjasi kentälle kukkaisten ja niitä suudellen aukoi. Kukkia kentällä tällä nyt poimi Johannes, kirjavan kimppusen sai ja siteli seppeltä siitä. Äkkiä välkähti ilma. Salama liekö se ollut? Tuliko taivaasta leimahti poikasen luona? Leimahti taas ja ilmaa ympäri halkoi? Hämmästyipä jo poikanen, vaaleni poski, vaaleni niinkuin haavan saanut se oisi. Pianpa kuitenkin poskelle purppura nousi, hymyhyn taipuvi suu ja ilohon silmät. Välkkyvä perho, min siivet kullalta hohti, liiteli kohti poikasta ilmojen halki, lähelle saapui ja kukkasen korrelle istui. Siihen

kun istahti, taipuvi kukkasen korsi, nuokkuvi nuppu ja tuoksua ilmahan antaa.

„Päivää Johannes!“ lausuvi perhonen hälle. „Tervehdys sulle Satujen saarelta hellä!“

„Ken olet outo sä vieras?“ kysyi Johannes. Kentälle istui ja seppelen polvelle laski.

„Ken olen? Ken olen? Sitäpä tiedä en lainkaan. Tuhannen olen miljoonan perhosen serkku, annettu lahjaksi Satujen saarelle kerran, Satujen saaren pienelle tenhottarelle. Satujen saarenpa immen nyt käskyjä kannan, ilmojen lävitse lennän ja itseni alttiiksi annan, missä vaan palvella voin tuota pienoista kättä.“

„Käskikö mulle tyttönen terveiset tuoda?“

„Käski. Ja sanoi vielä ja lausui: Tulkohon tänne kuutamon aikaan Johannes. Satujen saarella suuri on karkelo silloin, Ahti kun saapuvi Satujen saarelle vieraaks’.“

„Saapuuko Ahti?“

„Saapuvi veroja tuoden, tuoden helmiä, kultaa ja kalojen luuta. Paljon mä, paljon kertoa voisinkin, mutta nyt en mä saa, enkä luonasi viipyä jouda. — Min sanan vien?“

„Vie, että mä saavun, saavun valkoisin purjehin aaltojen poikki. Tervehdys vielä sä vie ja kiitokset kutsumisesta!“

Nuokkui nuppunen taas ja tuoksua ilmahan antoi. Leijuen liiteli perhonen päiveä kohti, etelän maille, matkansa määrään, ohjas. Kullalle välkähti auringon hohteessa siipi.

Riemulla loistohon leimahti poikasen katse. „Satujen saarelle! Sinne, sinne mun mieleni palaa. Purjehet nostan . . . Mua auta sä lempeä tuuli!“

2. Johannes tonttujen luona.

Hämärä illan jo seudulle laskea alkoi, kun kävi rantahan purtensa luokse Johannes. Kallion kyljessä, rannalla rakkahan niemen vuottavi pursi. Sinne hän matkansa ohjas.

Astuvi purteen. Silloin silmähän sattuu kallion kieleke kumma ja ihmeistä ihmein!

„Vuota jo pursi! Tuota mun tutkia täytyy! Varro nyt hiukan, mä kallion kielelle hyppään.“

Niinkuin lintunen ilmojen lävitse keinuu, heittävi poikanen itsensä kallion reunaan. Katsoo ja tarkastaa, vaan yhtäänne silmänsä tähtää.

„Tonttuko?“ kysyvi, „tonttuko ehk' olis täällä? Täällä mun rannallain, mun kalliopaateni luona?“

Katsovi taas, vaan yhtäänne silmänsä tähtää. Hämärä seudun jo peittävi hienohon huntuun, auterehen niin hellään kuin kukkasen lämpö.

„Tonttuko?“ lausuvi taas, „ois tonttuko saapunut tänne? Saapunut? Mist' olis saapunut? Sit' en mä tiedä. Partansa näin toki kuitenkin ja puikelomyssyn, näin miten nauroi hän ja mulle sormea näytti. Mulle sormea näytti ja luoksensa kutsui. Miksikä luoksensa kutsui, en toki tiedä.“

Katsoo ja tähtää, metsähän kauemmas hiipii. Ilta jo sammuu, poistuvi päivyen hohde, tähtöset himmeät taivahan kaarella kuultaa.

❃

Tontut ne vuorehen
Kultia peittää,
Paasia raskaita
Pinnalle heittää.
Kalliot tahdon mä
Syrjähän suistaa,
Louhujen lävitse
Vuorehen luistaa;
Tonttujen aartehet
Ilmoille kaivaa,

Lastata aarteilla
Kymmenen laivaa,
Lastata laivaa
Ja saarelle soutaa,
Satujen impi
Laivahan noutaa,
Kultihin, helmihin
Pienoinen peittää.
Laivani lahjaksi
Hälle heittää.

❃ ❃

Tuli tuikki ahjosta. Kymmenet kädet olivat ahkerassa työssä. Vasaroiden kalke säesti laulua, jota tontut iloisella nuotilla rallattivat:

Takokaa, takokaa,
Kultaa, kultaa, hopeaa!
Kruunu kaunis morsiolle
Täytyy meidän valmistaa.

Takokaa, takokaa,
Metallia hohtavaa,
Jalokivet välkkyväiset
Täytyy meidän puhdistaa.

Takokaa, takokaa,
Kas, kuin kruunu kimaltaa;
Kruunu täytyy morsiolle
Tänä yönä jouduttaa!

Takokaa, takokaa!
Kultaa, kultaa, hopeaa!
Kruunu kaunis morsiolle
Täytyy meidän valmistaa.

Vasaroiden pauke kiivastui, hiilet räiskyivät ahjossa, laulun sanat hälvenivät meluun. Huumaavan hälinän jälkeen pysähtyi pauke. Pienelle kultaiselle pöydälle asetettiin hehkuva kruunu. Kaikki tontut kokoontuivat kruunun ympärille. Hymysuin ja loistavin katsein lauloivat he:

Kruunumme on valmihina,
Voidaan viedä laivahan,
Kimaltavi kaunihina
Niinkuin tähti taivahan.

Onnellinen ollos kruunu,
Peitä onnen päitä vaan,
Saata rauhaa, rakkautta,
Saaren satumaailmaan.

Eläköhön, eläköhön,
Kruunun sulo kantaja!
Ikuisesti eläköhön
Sadun impi ihana!

* * *

Minne mä jouduinkaan, minä houkka? Jo nousevi päivä, kultia tuolla jo nään, sätehet päivän ne on.

Harhaan tonttu mun vei, tuo veitikka puikelomyssy! Vei minut vuorehen pois, tonttujen ahjojen luo. Kruunun mä kirkkahan näin, näin helmet ja hohtavan kullan, tonttujen ahkeran työn ja laulut ja loilutkin kaikki.

Harhaan tonttu mun vei, tuo veitikka puikelomyssy! Purteni, armahain, rannalle itkien jäi. Tuonnepa mieleni mun ois ollut Satujen saareen, saaren impyen luo, kultakenkähisen.

Aurinko armas taas jo nostavi kukkien päitä, tuuli jo valvoo viiriä vinguttain, nurmi jo nuokkuu, puisto humisten huokaa, tontut vuorehen piilohon hiipivät pois.

Poissa on Satujen saari ja poissa impyen viesti, tänne rannalle näin rangaistu yksin mä jään.

3. Johannes Satujen saarella.

„Tääll' olen vihdoinkin mä helmassa Satujen saaren, rannalla rakkahan maan, min helmaan henkeni pyrki. Niinkuni kaste yön, joka kukkien lehdillä päilyy, välkkehen kultahisen valosta auringon saa, niin mun mieleni nyt on auringon välkettä täynnä, lämpöä kevähisen, syömmeni sykkivä tuo." Lausuvi näin, kun nurmien poikki hän astuu, kulkevi lehtohon päin vanhojen tammien luo.

„Terve, tammikko uljas! Sun kunnianarvoinen muotos miehuutta mielehen luo, tarmoa toimintahan!"

Iskevi silmänsä tulta ja jalkansa nopsasti liikkuu. Tuossa jo saapuvikin portille linnan tuon, jonneka mielensä pyrkii, jonne matkansa tähtää, jonne jo kauan, kauan mielensä pyrkinyt on.

Portilla linnanpa seisovi kääpiö pieni, kääpiö, viisas mies, harmaa parraltahan. Hän tulijaan heti luopi nyt tutkivan katseen, siniset silmänsä nuo luottoa pyytävät vaan.

„Terve, ystävä terve! On sullako salpa tuon portin? Mulle aueta sen tänään salli ja suo!" Pyytävi näin, vaan kääpiö puistavi päätä, ääneti vaikenee, niinkuni kallio ois.

Laulua silloin kaunista kuulua alkaa, soittoa kantelehen, harppujen helkyntää. Ihmehissään, ihastellen nyt poikanen kuulevi tuota, käsiä yhtehen lyö kauneutta hämmästyin. Silloinpa lentävi auk' tuo vanha ja ruostunut portti, kääpiö poissa jo on ja poissa tamminen lehto.

✽

Välkkeessä illan kuutamon
Käy Ahti aaltoloilla,
Huojuissa rannan hongikon
Hän lepää ulpukoilla.
Hän lepää, soittaa kanneltaan,
Sen kuuhut kuulee yksin vaan,
Ja kannel soipi suruaan
Yöhön ihanaan.

Vedenneitoset laulavat tätä surullista laulua, keinuen aalloilla lummekukkien keskellä. Ahti, viheriäpartainen, viheriävaippainen vanhus, istuu ruohokossa kannel polvillaan. Hohtavat simsukat ympäröivät häntä ja hänen kaulallaan riippuu nauha maailman ihanimpia jalohelmiä.

Soittaissa Ahdin illalla
Rannalla rauhaisalla,
On sävel täynnä surua,
On mieli alahalla.
Hän soittaa, soittaa kanneltaan,
Sen kuuhut kuulee yksin vaan,
Ja kannel soipi suruaan
Yöhön ihanaan.

Ruusuilla seppelöityjä joutsenia uipi Ahdin ohitse. Siivet vihisevät vedenkalvossa ja ulapan pinta rikkoutuu pienille poimuille heidän matkatessaan. Heidän jälestään ui viheriään ruohoon puettu ja helmillä ja ruusuilla koristettu vedenneito, joka kiiruhtaa joutsenia joutumaan huiskien ilmaan helminauhalla.

Kun aamu alkaa sarastaa,
Ui Ahti aallon alle,
Ja kannel kaikuin kajahtaa

Nyt rannan ulpukalle.
Nuo lummekukat kumartaa,
Ja kaislat hellin huojuaa,
Kun Ahti poistuu aaltoihin
Mielin murheisin.

* *

Kärryjen ratinaa ja ruoskan läiskettä kuuluu linnan pihalla. Joukko susia hyökkää ulvoen sisään järjestetyissä riveissä, hopeavitjoilla toisiinsa kiinnitettyinä. Niiden vetämänä saapuu hopeinen vaunu, jossa istuu Metsolan uljas poika, näädännahkaisessa turkissa, hopeavyö vyöllä. Hän viheltää pilliin ja sudet vaikenevat seisahtuen salin kupeelle.

Karhujen mörinää ja kullan kilinää alkaa kuulua. Kas, vaan! Kultaisissa vaunuissa ajaen saapuu Metsolan vanha kuningas, Tapio, vanhalle hopealle hohtavassa naavaisessa puvussaan, kultakypäri päässä ja kultainen sauva vanhassa, vapisevassa kädessään.

Hän ajaa salin perälle ja nousee valtaistuimelleen, jonka eteen samassa saapuu joukko metsänpiikasia, kirjavissa, kullankimaltavissa puvuissaan. He alkavat siinä monimutkaisen, iloisen tanssin, sen sävelen ja niiden sanojen mukaan, joita marjankukkaisten lauluseura laulaa:

Umpukoita, tumpukoita,
Mansikoita makeoita,
Mustikoita, muuramia,
Vaapukoita, vadelmia,
Lillukoita, lallukoita,
Tuomen-marjan tallukoita;
Mieluisia mesikoita,

Puolukoita, joulukoita,
Vielä viinamarjasia,
Kirsikoita kuultavia.
Metsämailla hohtaa noita
Mainioita, makeoita.
Kiitos metsän kuninkaalle,
Marjamaiden valtijaalle!

Nyt astuvat esiin metsämaiden vanhat tontut. Harmaita ovat he kaikki ja naavaisia, mutta iloinen on heillä muoto. Tuohirumpuihin lyöden ja tuohitorvia toitotellen laulavat he:

Klik, klak, klik,
Tik, tak, tik!
Metsän keskessä
Kotimme on.
Klik, klak, klik,
Tik, tak, tik!
Siellä on vapaus
Verraton.
Yllä on taivas,
Alla on maa,
Keskellä metsä
Mi verhoaa!
Klik, klak, klik,
Tik, tak, tik!

Metsän karjaa kaikenlaista rupeaa nyt rientämään ohitse. Jänikset ja oravat, ketut ja naalit, ilvekset ja näädät, porot ja hirvet juosta hilkkasevat rivityksin kullakin suojelustonttunsa ohjaajana. Siinä on meteliä ja iloista hälinää. Hymyillen katselee ukko Tapio rikkauksiaan. Vielä puuttuu jotakin. Metsän linnut ovat poissa.

Kummallinen humina alkaa kuulua. Kotkat, haukat ja pöllöt, varikset, harakat ja kottaraiset, teeret, riekot ja metsot, peltopyyt, närhit ja kyyhkyset, tikat, käet ja rastaat, leivot, lehtokertut ja leppälinnut, kivitaskut, rantasipit ja punatulkut, tilhit, pääskyset ja varpuset lentävät sisälle kirkuen, huutaen, laulaen ja livertäen kukin tavallansa. Huimaava hälinä, siipien suhina ja alhaalta kuuluvat ihmettelevät äänet täyttävät ilman.

Hetken kuluttua on kaikki hiljaa. Silloin rupeaa kuulumaan vieno soitto, hiljainen hyminä, joka vähitellen lähenee ja lähenee. Se on perhoisten, heinäsirkkojen, korennoisten, luusiipien ja hyttyisten kuoro, joka ilmituo laulaen ja soittaen kiitoksensa metsänhaltijalle:

Kiikkuen, kiikkuen ilmojen halki
Riemusta riemuhun elomme käy.
Taivas se siintää ja kukkaset tuoksuu,
Surua elomme tiellä ei näy.

Keinuen, keinuen elomme juoksee
Aamusta iltahan tanssien näin,
Nurmia kohti ja kukkien luokse,
Jällehen sinistä taivoa päin.

Kiikkuen, keinuen ilmojen halki
Aamusta iltahan tanssimme näin,
Kukkien luokse ja nurmien helmaan,
Jällehen sinistä taivoa päin.

* * *

Aivan jo huumauksissahan seisovi pieni Johannes, seisovi katsoen Satujen saarta ja linnaa, miettien mielessään, mitä nähnyt on, mitä kuullut. Kummia nähnyt on ja kummia myöskin on kuullut, mutta kaipaus tok' yhä vieläkin rintansa täyttää. Kultia ei halua, ei helmiä, simsukkavöitä, eikä nahkoja näädän, karhuntaljoja liian. Rikkautt' ei halua, ei valtoa ruhtinaallista, yhtä tok' haluaa, se yksi on Satujen impi.

Tuossa kun huolehtii ja huoaten tyttöistä kaipaa, saapuvi pienoinen, hymysuussa ja veitikkamaisna.

„Tuossa sä oot' nyt, tyhmä poikanen rannan!“ lausuvi näin ja sormisuukkoson heittää. „Tiedän sun retkesi mä, ja tonttujen kepposet sulle. Tän ovat nauraen nuo ja pilkaten kertoneet mulle. Kuin olet hupsu sä, et perhoni viestiä usko; leikkihin peikkojen käyt ja tonttujen eksytysteille. Poika, nyt vait! Ei puo-

lustaa ole aikaa. Rietäös kanssani vaan, tuoll' portti auki jo vartoo!" Kätehen tarttuvi näin, ja aamun ja auteren maasta, poikasta kiireellä vie läpi vuorien linnansa holviin.

* *

Suitsutusta lietsokaa!
Virittäkää valkeaa!
Valkeaa
Hohtavaa,
Että holvit heloittaa!
Lietsokaa, lietsokaa!

Orjat kaikki lietsokaa,
Että liekki leimuaa!
Leimuaa,
Heloittaa!
Orjat, orjat lietsokaa,
Että valo vallan saa!

*

„Tää, tääkö sun linnasi on, sä Satujen saarien impi? Näin untuvan pehmoinen, näin siintävä hohtavin reunoin? Nää onko sun palvelijas, nää tuhannet vaaleat immet, mi lietsoen ympäri käy, kuin hohde auringon hellän?"

„Nää immet on orjani mun, nuo ruusut on siskoni kuolleet, nää arvokit orpanan on, nuo lemmikit äitini armas, on veikkoni kieloset nuo, muut kukkaset ystävän kaikki."

„No, missä sun isäsi on? Hän liekö jo mullassa myöskin?"

„Ei, isäni armahin, hän, on haltija saarella tällä. Hän käskyjä antaen käy ain' öisin saarella yksin, mut muutoin lepoa hän, kuin vanha on, ain' yhä nauttii."

„Kuin vanha on isäsi sun?"

„On kymmenentuhatta vuotta ja kuuta, luulen mä, kuus, ja seitsemänkolmatta päivää."

„On kunnianarvoinen hän. En moist' ole nähnyt mä miestä. Hän viisas verraton lie, kuin vanhuus lienovi viisaus!"

„Hän viisas on tosiaan, siks' Satujen saarella asuu, miss' onni ain' yhä on, ja ilo, rauhakin ain'!"

* *

Pienet, kukkaisiin puetut keijukaiset lähestyvät Satujen impeä. Hän viittaa heille kultaisella valtikallaan. Silloin alkavat keijukaiset laulaa ja soittaa, heitellen kukkasia Satujen immen jalkojen juureen:

Narsissit tässä pienoiset,
Kuin taivaan valkotähtöset,
Nyt simamaljan tarjoaa,
Siis nauttikaa!

Kas, kielot tässä valkeat,
Kuin hangen välke hohtavat,
Nyt mesileivän ojentaa,
Siis, nauttikaa!

Ja lemu ilmaan lehahtaa,
Kun kaikki kukat tuoksuaa;
Ja kuuluu soiton hyminää
Ja harppuin helinää!

*

Helkkyen soitto se käy ja tuoksuvi kukkien joukko, mutta jo soihtuahan Aamutar välkyttää. Yöhyt poistuvi pois ja poistuvat satujen henget, saari vihanta vaan auringon valohon jää.

Purtehen astuvi pois nyt riemuisin mielin Johannes. Aamun vinhakka tuul' purjeita pingoittaa. Matkalta seikkailun nyt ohjaavi poikanen rantaan, kallion kylkehen taas, johon purren on ollunna kaipuu.

Nelivuotias Erkki.

Omenoita kuultavia
Puut on punanansa . . .
Oksat taipuu, huojuu runko
Heidän painoansa.

Pikku Erkki katselevi
Omenoita puussa,
Miettii hiljaa mielessänsä,
Kaikki sormet suussa:

Eikös noita omenoita
Saisi hiukan maistaa?
Raakoja jos ovat vielä
Voisin kyllä paistaa.

Jos on vielä happamia,
Voisinhan ne keittää,
Tahi hetkeks' hiekan alle
Kypsymähän peittää.

Harmo.

Oli oikein kova ilma. Tuuli vinkui ulkona ja pakkanen paukkui nurkissa. Renki Aappo kuuli, miten tallin oven luukku lonkutti oven pieliä vastaan. Mahtoikohan Harmoa palella?

Renki Aappo veti peiton hartioilleen ja päänsä yli. Huone tuntui kylmältä. Mutta vaikka peiton alla tuli lämmin, ei Aappo kuitenkaan saanut unta silmiinsä. Hän työnsi peiton pois ja katseli ympärilleen. Yö oli pimeä. Ulkoa kuului, miten puut taipuivat tuulessa ja miten tallin oven luukku lonkutti oven pieliä vastaan. Mahtoikohan Harmoa palella?

Tuo sama ajatus tuli nyt jo toisen kerran tänä yönä hänen mieleensä. Hän oli ajanut Harmolla jo viisitoista vuotta, eikä hän ollut ennen tullut öisin

ajatelleeksi Harmoa tallissa. Kun oli illalla Harmon ruokkinut ja sulkenut tallin oven, oli hän aina sitte nukkunut yönsä rauhassa. Harmo oli aina ollut nöyrä ja kuuliainen . . .

Tätä ajatellessa tuli Aapon yht' äkkiä kovin kuuma. Hän heitti peiton kokonaan pois ja korjasi pään-alustaa.

„Kuinka monta ruoskan iskua olet väsyneelle hevosellesi antanut?“ kysyi esitelmän pitäjä kunnantuvassa. Ei suinkaan hän voinut minua tarkoittaa. Eihän hän minua tunnekkaan. „Jos sinua itseäsi niin lyötäisiin, kun olet väsynyt“. — Aappoa alkoi värisyttää. Hän veti peiton päällensä ja pani silmänsä kiinni. Mutta taas kaikuivat hänen korvissaan esitelmän pitäjän sanat: „Sillä hevonen tuntee kivun, miten ihminenkin“. Hän koetti suupieliään. Häntä pelotti. Hän muisti, miten Harmon suupielet olivat monta kertaa olleet veriset, kun hän oli palannut kaupungista. Hän muisti veriset ruoskan jäljet Harmon selässä . . .

Tallin ovi paukahti taas. Hän hypähti sängystään, juoksi ikkunaan ja kuunteli. Ei kuulunut mitään muuta kuin tuulen vinguntaa. Taas hiipi hän pimeässä vuoteelleen ja paneutui maata.

Hetken perästä kuuli hän kovaa kolinaa. Tuvan ovi lensi auki ja kylmä viima virtasi sisään. Ruoska läimähti ilmassa. Se sattui kaikella voimallaan Aapon kasvoihin. Maailma musteni silmissä. Aappo hyppäsi ylös.

Hän ei tuntenut omia jäseniään. Ne olivat jäykät ja kankeat. Mutta ruoskan hän tunsi. Sen läimäykset sattuivat yhäkin hänen selkäänsä. Hän juoksi ulos. Harmo ahdisti häntä.

Ptruu! ptruu! koetti hän huutaa. Mutta hän ei saanut ääntänsä kuuluviin. Hän oli kadottanut puhelahjansa.

Harmo löi häntä kaiviolla kylkeen. Sen oli Harmo häneltä oppinut, sillä hänkin oli aina valjastaessaan lyönyt Harmoa nyrkillä kylkeen.

Harmo tunki jäiset suitsiraudat hänen suuhunsa. Kieli tarttui rautaan kiinni ja siitä irtausi nahka. Se teki kauhean kipeää. Mutta senkin oli Harmo häneltä oppinut.

Lunta oli paksulta ja tiet olivat pehmeät. Mutta Harmo pani rekeen suuren kuorman ja istui itse kuorman päälle. Aappo koetti vetää. Hän ei jaksanut. „Hei, hei vaan, laiskuri!“ huusi Harmo ja kiskoi suitsista. Mutta Aappo ei todellakaan jaksanut. Miksi ei Harmo voi minua auttaa, ajatteli hän. Miksi ei Harmo edes laskeudu pois kuorman päältä, että kuorma tulisi kevyemmäksi. Mutta samalla läiskähti ruoska ilmassa: „Hei, sinä vanha lurjus! Tokko pysyt voimissasi!“ Aappo veti niin, että hiki virtaili koko ruumiista. Ja hän mietti tuskissansa, että Harmo oli kaiken tämän juuri häneltä oppinut. Jalkoja pakotti ankarasti. Lunta oli paksulta ja tie oli tallaamaton.

„Hei junkkari, juoksuun, juoksuun!“ huusi Harmo ja repi suitsista, niin että veri rupesi suupielistä juoksemaan. „Tokko pääset! Vai mitä?“ Sanat tunsi hän kyllä. Ne olivat hänen omansa. Niitä oli hän viisitoista vuotta Harmolle opettanut. Hän laukkasi, minkä jaksoi. Reki alkoi kulkea huimaa vauhtia myötämäessä. Hän laukkasi ja laukkasi. Hirveä rymähdys kuului. Kuorma kaatui . . .

Aappo heräsi. Hän makasi lattialla sänkynsä vieressä, ruumis märkänä ja vapisevana. Hän nousi ylös, puki nopeasti päällensä ja meni talliin. Ylisiltä, heinien alta, kaivoi hän esiin vanhan loimen, joka oli sinne kesällä unohtunut. Hän vei sen alas, lämmitti sitä käsissään ja levitti sen kovalla lattialla makaavan Harmon päälle. Samalla hän taputti Harmoa selkään ja oikoi sen takkuista harjaa. Harmo hirnahti hänelle ystävällisesti puoli-unissaan.

„Sinä vanha, hyvä ystävä“, sanoi Aappo. „Tahdonpa täst' edes koettaa sinulle palkita, mitä olen sinua vastaan rikkonut.“

Mutta Harmo nukkui jo jälleen. Loimi lämmitti selkää ja hän uneksi sen alla kesästä ja päiväpaisteesta.

Mylly ja lapset.

Mylly pyörii ympäri
Ja jyvät jauhoks' muuttuu,
Mistä, mistä lapsukaiset
Toisihinsa suuttuu!

Mylläri se myllyhynsä
Jyväsäkin kantaa,
Lapsukaiset toisillensa
Anteheksi antaa.

Mylly pyörii ympäri
Ja kivet kalkkasevi,
Lapset kukkaisnurmikolla
Riemuin laulelevi.

Kaksi laulajaa.

Monta sataa vuotta on siitä kulunut, kun eräänä kesäaamuna käki ja leivonen istuivat samassa koivussa. Käki istui ylemmällä oksalla ja leivonen alemmalla. Kumpikin heistä lauloi sydämensä pohjasta.

Käki, joka mielellään pitää itseänsä muita lintuja parempana, katseli tuontuostaankin alas leivoseen vähän säälien, vähän kadehtien.

„Pieneltä näyttää, pieneltä näyttää“, sanoi hän itsekseen, „mutta suurisuinen on mokoma!“

Leivonen kuuli kyllä käen kukunnan, mutta hän ei sitä kuullostanut, ei tarkastanut eikä ajatellut. Hänellä ei ollut siihen aikaa. Aamu-ilma oli niin ihana, niitty oli niin vihanta, kukkaiset loistivat ja niiden tuoksu täytti ilman. Hän nautti luonnon suloudesta ja hänen sydämensä paisui riemusta ja onnesta. Sävelet tulivat hänen suustansa tietämättä ja tahtomatta. Ne ilmaisivat sydämen kyllyyttä, sydämen täydellistä onnellisuutta.

„Ääntä on mokomalla, niin ettei minun ääneni pääse oikein raikkaasti kajahtamaan“, sanoi taas itsekseen käki ja katsoi alemmalle oksalle. Hän vaikeni hetkeksi ja lehahti sitte alas leivosen luo.

„Päivää pikku veli! Olettepa oikein hyvällä laulupäällä tänä aamuna!“

Leivonen tuli hämilleen. Käki ei ollut koskaan ennen häntä puhutellut.

„Teillä on kyllä hyvää tahtoa, sitä en voi kieltää, mutta äänenne on liian ohut, laulunne . . . niin, minun on sitä vaikea tuomita, koska itsekin olen laulaja viraltani. Mutta, pikku veikkoseni, kilpailkaamme kunniasta! Ja se, joka voittaa, saapi parhaat puut laulupaikoikseen.“

Leivonen katseli pää kallellaan käkeä. Käki oli niin mahtavan ja oppineen näköinen, että hän oikein pelkäsi, eikä vastanut mitään.

„Mitä sanotte ehdoituksestani, pieni ystäväni?“

„Myönnyn kiitollisuudella“, vastasi leivonen.

„Hyvä“, sanoi käki. „Tuolla niityllä näette viisaan aasin. Ottakaamme hänet tuomariksi. Hänellä on suuret korvat. Hän siis ymmärtää laulut parhaiten.“

Ja niin menivät käki ja leivonen pyytämään aasia tuomariksi.

Aasi hörkisti korviansa: „Tuomariksi? Kyllä—juu!“

Ja nyt saivat kilpailijat alkaa.

Ensin lauloi leivonen. Hänen laulunsa oli lyhyt, mutta niin ihana, että kedon kukkasetkin levittivät lehtensä ja aukaisivat nuppunsa paremmin kuullakseen. Koivut herkesivät huojumasta ja heinät heilumasta, etteivät häiritsisi sävelen sointua.

Kun leivo oli lopettanut, tuli käen vuoro. Ylimmällä oksalla istuen hän kukkui, kukkui kauan ja kovasti. Tuuli pauhasi puissa, oksat huojuivat ja rungot ratisivat, mutta käki kukkui kovaa, niin että kuului yli kaiken metsän.

„Juu!“ sanoi aasi, kun käki oli lopettanut ja sitte hän nousi kivelle metsän reunassa ja julisti tuomionsa:

„Leivonen lauloi sangen somasti, mutta liian heikosti ja ilman tahtia. Hän on mielestäni liian pieni laulajaksi huomattaville paikoille. Mutta käki, jolla on selvä ääni ja varma tahti, on laulajaksi luotu ja saakoon senvuoksi sijansa parhaimmissa puissa ja lempeimmissä lehdoissa.“

Heti tämän julistuksen jälkeen lensi käki korkeimpaan puuhun ja lauloi siellä koko sen päivän.

Vielä tänäkin päivänä pitää käki korkeimmat puut ominaan.

Mutta leivonen lensi niitylle, missä ei puita ollut. Siellä teki hän pesänsä ojan reunaan. Ja kun luonto hänet jälleen pakoitti laulamaan, nousi hän korkealle ilmaan, ja siellä liidellen lauleli hän ihanaa lauluansa, jota kedon kukkaset parhaiten käsittivät. Siksipä leivo vielä tänäkin päivänä ylhäällä ilmassa keinuen kesäistä lauluansa meille laulaa.

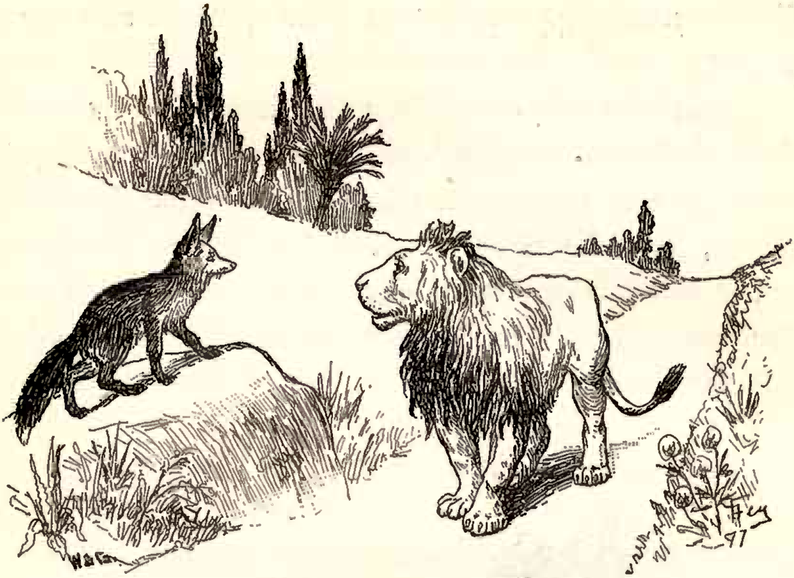

Leijona ja kettu.

Leijona kerran ketun kohtas tiellä.
Niin kettu valhetella alkoi siellä,
Ja kertoi, kuinka aasi toisinaan
On valmis leijonata moittimaan:
„Se moittii teitä liian ylpeäksi,
Niin tuhmaksi ja perin röyhkeäksi,
Ei voimakkaaksi usko laisinkaan,

Mutt' turhan kerskaajaksi aina vaan."
Näin kettu makeana juoruaapi.
Kun vihdoin virtensä hän lopettaapi,
Sanoopi verkallensa leijona,
Puistellen tuuheata partaansa:
„Sun juttus ovat yhtä hupakot,
Kuin ystäväsi aasin lausunnot.
Siis kerro aasin kuullen juttujasi,
Hän viihtyy hyvin sinun seurassasi!"

Arvoituksia.

1. Minkätähden jänis yli tien juoksee?

2. Peura uida utkuttaa, vaahto jälessä kuohuu. Mikä se on?

3. Tynnyri tiellä, josta ei pääse yli eikä ympäri. Mikä se on?

4. Viisi miestä hiihtelee, kaikki yhtä latua käyvät. Mikä se on?

5. Yksi sanoo: tous, tous; toinen sanoo: tous, tous; kolmas sanoo: tous, tous; neljäs sanoo; tous, tous; viides sanoo: viuh, vauh! Mikä se on?

6. Punikki punainen lehmä heinäisessä kytkyessä. Mikä se on?

7. Kädetön, jalaton, seinälle nousee, uunille pääsee. Mikä se on?

8. Kuinka syvä meri on syvimmästä paikasta?

9. Kulkee kuin kuningas, vaeltaa kuin valtaherra, joka vuosi varrotaan köyhimpäänkin kotihin. Mikä se on?

10. Kun on kumollaan, niin on täysi, kun on kohdallaan, niin on tyhjä. Mikä se on?

*

Vastaukset.

1. Kun ei pääse alitse. — 2. Korkeat aallot. — 3. Ihmisen varjo. — 4. Sukkapuikot. — 5. Hevonen, joka juoksee. — 6. Mansikka. — 7. Lämmin. — 8. Kerran kivellä heittää. — 9. Joulu. — 10. Hattu.

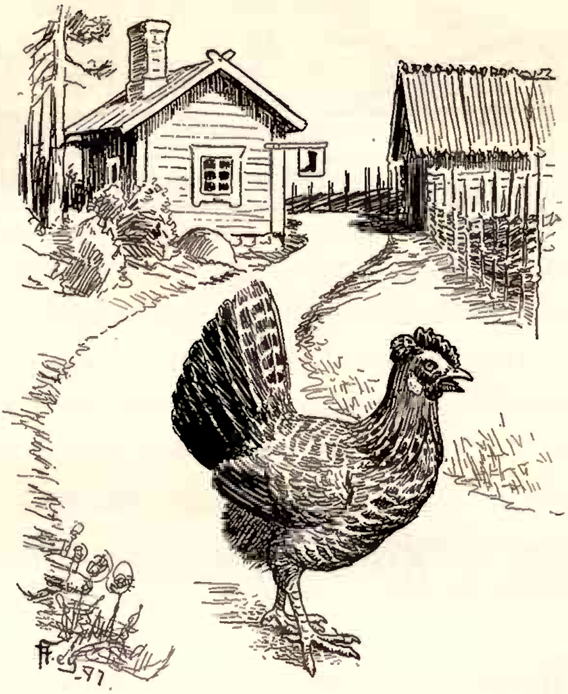

Heheijaa!

Heheijaa, heheijaa!
Ken ruohossa leijaa?
Ken tossuitta tepsii
Ja kengittä kepsii?
Se harmaja kana
On naapurin herran.
Näin suutarin luokse
Se marssi jo kerran
Ja kengät se tilas.
Mut suutari pilas
Ne saappahat aivan,
Kun lestiä puuttui.
Niin suutari suuttui
Ja vierasta sätti . . .
Sen kengittä jätti.

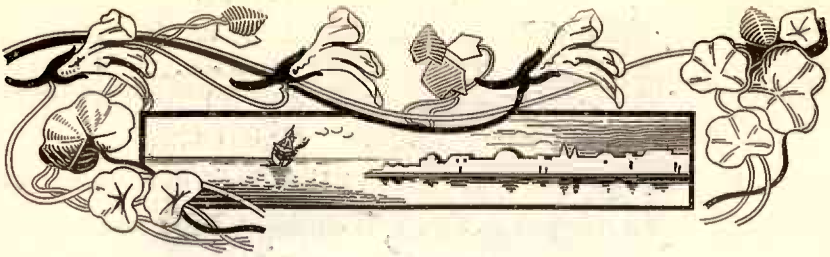

Kotirannassa.

Ainilla ja Erkillä oli oma pieni tupansa järven rannalla suuren koivun juurella. Tuvan ympärillä oli pehmoista nurmea ja alempana rannalla oli valkeata hiekkaa. Ranta oli matala ja kalat leikittelivät siinä päivänpaisteessa Ainin ja Erkin suureksi iloksi.

Aini oli nelivuotias. Hänellä oli vaaleansiniset silmät, keltainen tukka, väljä kolttu ja pehmoiset tossut. Erkki oli kasvoiltaan hyvin Ainin näköinen, ijältään kuusivuotias ja käytökseltään hauska ja reipas.

Kun he olivat talosilla, oli Erkki olevinaan isäntä ja Aini emäntä. Mutta kuin ei heillä ollut paimenpoikaa, sai isäntä itse käydä karjaa paimentamassa, ja

kuin ei heillä ollut palvelijaa, sai emäntä itse leipoa, pestä vaatteet ja keittää kaljan.

Eräänä päivänä, kun isäntä oli paimenessa, rupesi emäntä lattioita pesemään. Hän kantoi järvestä vettä pienellä puukipolla, jonka isäntä oli saanut äidiltä joululahjaksi. Hän kaatoi vettä lattialle, heitti siihen hiekkaa ja hankasi sitä havun oksalla. Sitte hän haki uudelleen vettä ja huuhteli sillä lattian puhtaaksi.

Kun isäntä tuli kotiin paimenesta, oli lattia puhdas ja päivällinen odottamassa. Isäntä ja emäntä istuivat pöytään ja söivät hyvällä ruokahalulla kuivaa leipää ja sokeria, jotka emäntä oli saanut äidiltä lahjaksi. Jälkiruoaksi oli heillä viisi mustikkaa, jotka emäntä oli löytänyt läheltä muurahaispesää, kun oli käynyt havunoksaa taittamassa.

Päivällisen syötyä meni emäntä lehmiä lypsämään ja isäntä rupesi rannalta kokoilemaan valkoisia kiviä, joista saisivat rakentaa uuden navetan, sillä entisessä navetassa oli niin paljo muurahaisia, jotka pistelivät emäntää hänen askareita tehdessään. Kokoillessaan kiviä, heitti isäntä pari niistä kauas järveen. Mutta sitä hänen ei olisi pitänyt tehdä!

„Hah! poika siellä!“ huusi suuri, avosuinen hauki veden kalvosta, „mitäs meitä peljästytät! Jollet heti lopeta, niin syömme sinut päinesi, popoinesi suuhumme!“

„Niin teemme! Niin teemme!“ huusivat salakat, tulivat aivan lähelle rantaa ja löivät vettä pyrstöllään.

Mutta ahvenet uivat hitaasti pohjamudassa ja katselivat Erkkiä pyöreillä silmillään. Kun salakat uivat niitä liian lähelle, töyttäsivät ne niitä kuonollaan ja mutisivat jotain matalalla äänellä, jota ei Erkki voinut kuulla. Mutta salakat uivat heti pois ja ahvenet jäivät pohjamutaan.

Erkki juoksi navettaan kertomaan Ainille tätä kummallista tapausta.

„Kuules emäntä! Joudu pian järven rantaan, siellä saat nähdä ihmeitä!"

Ja emäntä heitti lehmän kädestään ja vasikat helmastaan ja läksi juoksemaan, minkä popot kantoivat. Hän oli tosiaankin herttaisin pikku emäntä, mikä koskaan on popoihin reikiä kuluttanut!

Kun isäntä ja emäntä saapuivat rantaan, oli siinä rannan kivellä mustarintainen, valkopäinen, harmaatakkinen västäräkki, joka liputti pyrstöään ja tiuskoi lyhyellä nuotilla.

„Onkohan sillä nälkä?" sanoi emäntä ja pisti sormen suuhunsa, aivan kuin se olisi ollut karamelli.

Mutta samassa nappasi västäräkki pienen harmaan perhosen vedenpinnalta ja lensi ylemmä nurmikolle sitä syömään.

„Voi, jos osaisin lentää!" huudahti emäntä ja hypähteli käsiään liehutellen isännän edessä.

„Se ei ole mikään konsti", sanoi särki, joka oli saapunut aivan matalikolle. „Se ei ole mikään konsti!"

huusi hän vielä ja hypätä läiskäytti ilmaan, mutta putosi heti takaisin.

„Se ei ole mikään konsti“, matki musta kottarainen särkeä. Kottarainen suori siipiään koivun oksalla, sillä hän oli ollut juuri tappelussa variksien kanssa.

„Kuuleppas kottaraista“, sanoi isäntä, „se tekee varmaankin pesänsä meidän omaan linnunkoppeloomme.“

„Minä asun jo siellä, minä asun jo siellä!“ visersi leppälintu seipään nenässä.

„Hän asuu jo siellä!“ sanoi emäntä ja osoitti pienellä peukalollaan leppälintua.

„Hän on siis meidän kesävieraamme“, sanoi isäntä. „Koettakaamme tehdä hänen kesänsä hauskaksi.“

Ja emäntä ja isäntä hiipivät varpaillaan lähemmä leppälintua. Mutta salakat, säret ja ahvenet kurkottivat päänsä aivan vedenkalvoon, nähdäkseen, mitä lapset tekivät.

„Leppälintu, leppälintu, tipu, tipu, tipu, tipu!“ sanoi emäntä hiljaa, mutta astuikin samassa ojaan ja kaatui kuperkeikkaa sinne. Popot tulivat märiksi ja kolttu saveen.

„Minne leppälintu meni?“ kysyi emäntä heti kun pääsi istuvilleen ojan reunalle.

„En minä nähnyt“, vastasi isäntä, koettaen pyyhkiä savea emännän koltusta.

„Minulla on niin nälkä“, sanoi emäntä, „mennään pyytämään äidiltä voileipää.“

„Mennään!“ huudahti isäntä.

Ja käsikädessä astuivat nyt isäntä ja emäntä pellon pientaretta äidin luo, jossa voileivät ja maitotuoppi heitä odottivat.

Leikkilaulu.

Piiri pieni pyörii,
Lapset siinä hyörii,
Kädet panee klip, klap, klap,
Kengän kannat kip, kap, kap!

Piiri pieni pyörii,
Lapset siinä hyörii,
Sormet panee so, so, so,
Kengän kärjet ko, ko, ko!

Piiri pieni pyörii,
Lapset siinä hyörii,
Toisiansa tervehtää,
Sitte paikoillensa jää.

Piiri pieni pyörii,
Lapset siinä hyörii,
Vakavana seisovat
Vallan niinkuin vanhemmat.

Piiri pieni pyörii,
Lapset siinä hyörii,
Riemumielin laulelee:
Lal-lal-lal-lal, lel-lel-lee!